

Pollenmätningar i Jönköpings län

2009–2025

Länsstyrelsen
Jönköpings län

Titel: Pollenmätningar i Jönköpings län, 2009–2025
Författare: Anne-Catrin Almér, Vatteneheten, Naturavdelningen
Rapportnummer: 2026:08
Utgivningsår: 2026
Omslagsbild: Mostphotos

Innehåll

POLLENMÄTNINGAR I JÖNKÖPINGS LÄN	1
BAKGRUND	4
POLLEN	5
Inledning.....	5
Pollenmätningar	6
Utvärdering av pollendata.....	7
Hassel (<i>Corylus</i>).....	7
Al (<i>Alnus</i>)	8
Alm (<i>Ulmus</i>).....	10
Björk (<i>Betula</i>).....	11
Gräs (<i>Poaceae</i>)	13
Gråbo (<i>Artemisia</i>)	15
Pollen och klimat	16
Referenser	17

Bakgrund

Denna rapport är framtagen som en del i den regionala hälsorelaterade miljöövervakningen. Miljön runt omkring oss kan påverka vår hälsa och det är därför viktigt att genomföra undersökningar av miljön för att utreda orsaken till vissa hälsorelaterade besvär. De flesta undersökningar av människors hälsa med koppling till miljön sker på nationell nivå och ger en övergripande bild av hälsomiljötilståndet. Regionala skillnader när det gäller exponering för vissa miljöfaktorer kan vara små och resultat från nationella studier kan därför antas gälla även på regional nivå. Till exempel äter vi idag stort sett samma mat och använder samma sorts produkter och varor i hela Sverige. Exponeringen för vissa faktorer kan dock variera över landet. Förekomst av luftföroreningar, radon och pollen är exempel på faktorer som varierar i landet och lokalt kan stora skillnader förekomma.

Ett hälsoproblem i Sverige idag är pollenallergi som enligt den senaste nationella miljöhälsoenkäten drabbar ungefär 40 procent av befolkningen¹. Vissa besväras av pollen endast under några dagar på våren medan andra har svåra symtom under hela sommarhalvåret. I Jönköpings län genomförs mätningar av pollen i Nässjö och i Jönköping. Utifrån mätningarna av pollen görs pollenprognoser. Data från mätningarna av pollen kan även användas för att studera hur exponeringen för pollen förändras över tid och för att utvärdera kopplingar till klimat. Utvärdering av pollendata är en del av den regionala hälsorelaterade miljöövervakningen och tidigare utvärderingar gjordes 2012 och 2019.

¹ [Allergiska besvär, vuxna efter ålder, kön och år. Andel \(procent\)..
Folkhälsodata](#)

Pollen

Inledning

Pollen är fröväxters och barrträdens hanceller. Pollen sprids främst med vind, vatten och insekter. Den största mängden kommer från barrträd men dessa pollen är inte allergiframkallande. Mest pollen i luften finns det blåsiga, torra dagar medan lägre halter förekommer kalla och regniga dagar.²

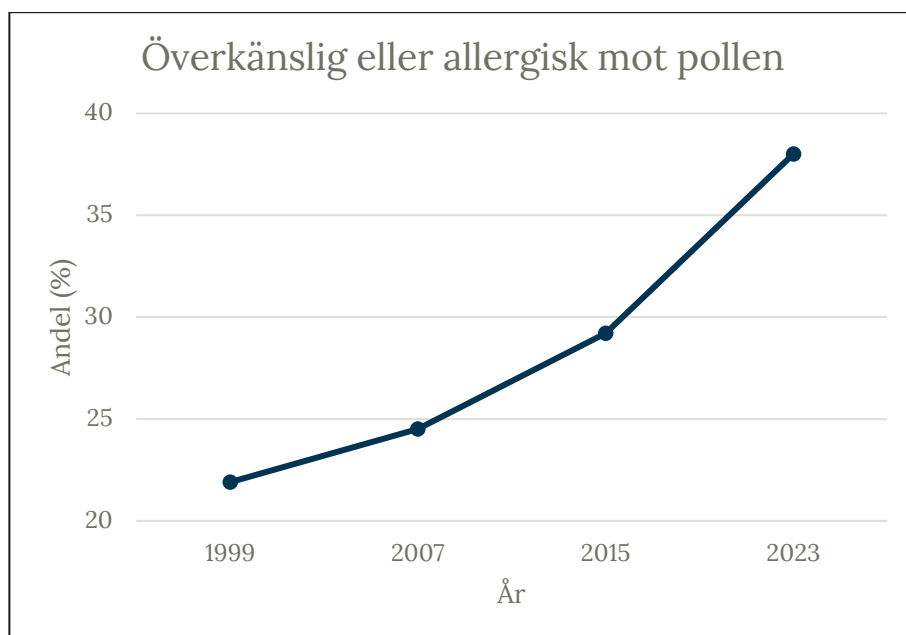
Många människor drabbas av pollenallergi under vår och sommar. De vanligaste besvären är klåda i ögon, rinnande näsa, besvär i luftvägarna, trötthet och hudutslag. Allergi mot pollen från björk, al, hassel, gräs och gråbo är vanligast i Sverige.

Miljöhälsoenkäten (MHE) är en urvalsundersökning i befolkningen. Den genomförs vart fjärde år, varannan gång för vuxna och varannan gång för barn. Undersökningen har pågått sedan 1999³. Regionala och kommunala aktörer erbjuds att förtäta denna för bättre regional upplösning vilket Länsstyrelsen i Jönköpings län gjort. Enkäterna visar en stadig ökning av antalet svarande som uppger att de är överkänsliga eller allergiska mot pollen. I enkäten från 2023 är det 38 % av de svarande i Jönköpings län som uppger att de har en pollenallergi, vilket är på samma nivå som nationellt. I enkäten från 1999 var det ca 20 % som uppgav att de hade en pollenallergi⁴ (figur 1). Det innebär en nästan fördubbling på 25 år.

² [Pollenrapporten | Naturhistoriska riksmuseet](#)

³ [Miljöhälsoenkäten – Folkhälsomyndigheten](#)

⁴ [Microsoft Power BI](#)

Figur 1. Andel i Jönköpings län som i miljöhälsoenkäterna har svarat att de är överkänsliga eller allergiska mot pollen.

Pollenmätningar

Region Jönköpings län genomför mätningar av pollen i Jönköping och Nässjö. Resultatet läggs löpande ut på Naturhistoriska riksmuseets webbsida pollenrapporten⁵.

I Jönköping började mätningarna 1988 och i Nässjö 2009. De pollenslag som mäts är de som är intressanta ur allergisynpunkt. Säsongen börjar med blomning av hassel och al och följs av alm, björk, sälg, vide och ek. I maj blommar tall och gran, dessa pollen är dock inte allergiframkallande. Gräspollen och gråbo blommar under sommaren.

Skillnader mellan Jönköping och Nässjö kan bero på hur det ser ut vid mätlokalerna och behöver inte vara representativa för hela orten.

Vid mätstationen artbestäms pollen och ett dygns pollen summeras och räknas om till antal pollen per m³ luft. Dessa värden görs mer lättförståeliga genom att de omvandlas till låga, måttliga, höga eller mycket höga halter (tabell 1). Placeringen av fällan kan ha inverkan på vilka pollen som hittas eller i vilka halter. Till exempel kan fällor högt ovan mark underskatta mängden gräspollen eftersom gräspollen förekommer vid lägre höjd över marken.

⁵ [Pollenrapporten | Naturhistoriska riksmuseet](#)

Tabell 1. Mängdklassernas gränsvärden uttrycks i antalet pollen/ m³ luft. Gränsvärdena är gemensamma för hela Sverige och har fastställts med utgångspunkt från hälsoaspekter.

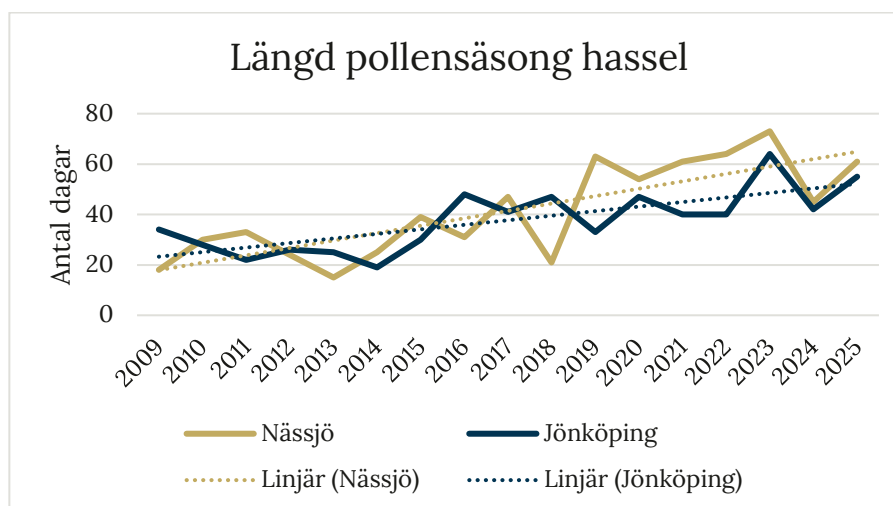
Pollenslag	Låga	Måttliga	Höga	Mycket höga
Al (<i>Alnus</i>)	1-10	11-100	101-1000	>1000
Alm (<i>Ulmus</i>)	1-10	11-100	101-1000	>1000
Björk (<i>Betula</i>)	1-10	11-100	101-1000	>1000
Hassel (<i>Corylus</i>)	1-10	11-100	101-1000	>1000
Gräs (<i>Pocaceae</i>)	1-10	11-30	31-100	>100
Gråbo (<i>Artemisia</i>)	1-10	11-30	31-100	>100

Utvärdering av pollendata

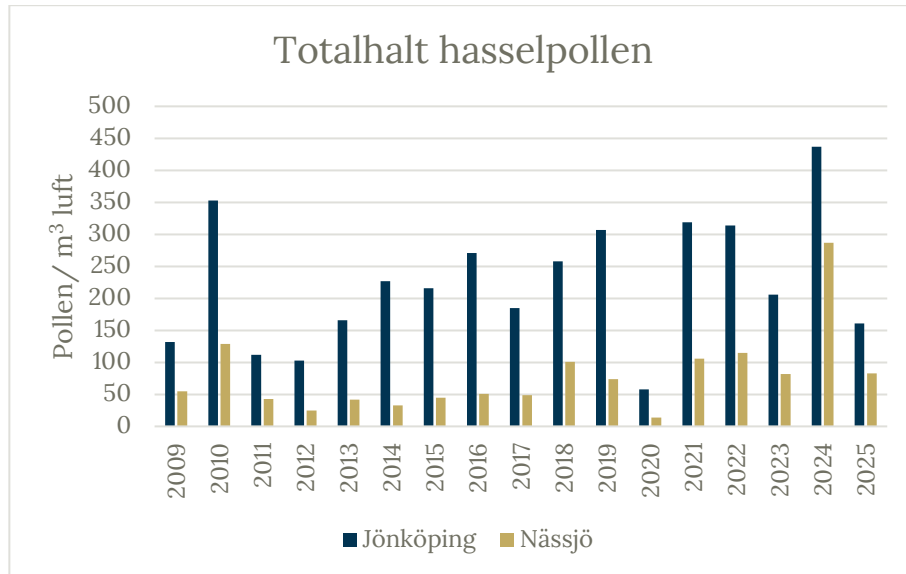
Hassel (*Corylus*)

I Sverige finns det en art av hassel. Hasselpollen är ganska likt björkpollen vilket innebär att någon som är allergisk mot björk ofta är det också mot hassel. Hassel är en av de tidigaste pollensorterna och säsongen brukar börja redan i februari i södra Sverige. Om det sedan kommer en köldperiod kan den avbrytas och komma i gång igen när det blir varmare.

Hasselssäsongen är kortare i Jönköping men är däremot mer intensiv än i Nässjö (figur 2 och 3). Vid båda stationerna finns det en tendens till att säsongen blir längre och mer intensiv.

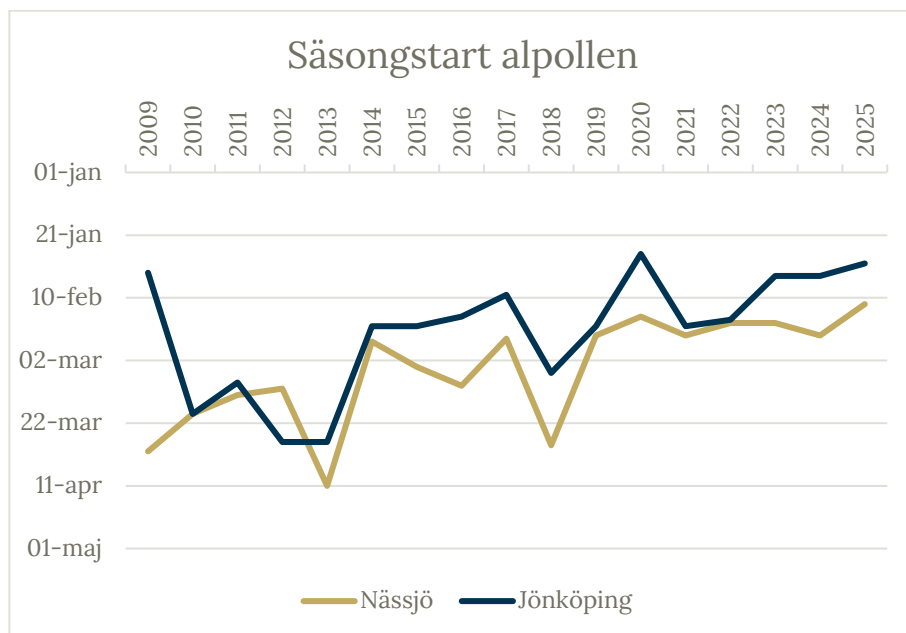
Figur 2. Hasselpollenssäsongens längd under åren 2009 till 2025.

Figur 3. Totalhalt av hasselpollen under åren 2009 och 2025 i Jönköping och Nässjö. Totalhalten visar hur intensiv pollensäsongen har varit.

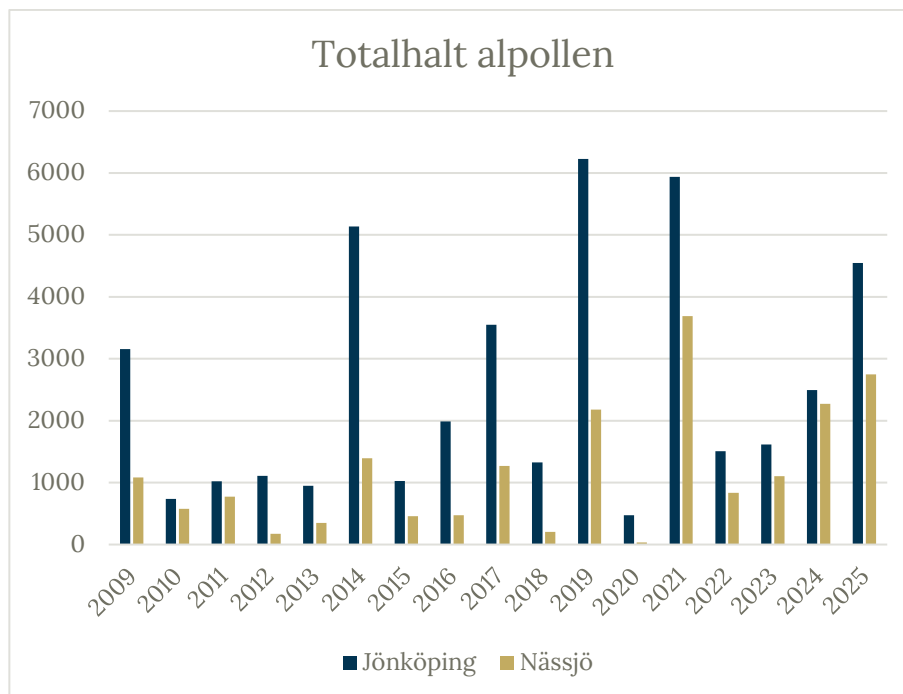
Al (*Alnus*)

I Sverige finns två arter av al- klibbal och gråal. Gråalen kan börja blomma redan i januari – februari, klibbalen vanligtvis i mars - april. I södra Sverige dominerar klibbal men i Jönköpingstrakten finns det även bestånd av gråal. Det leder till att alpollen ofta förekommer tidigt i Jönköpingstrakten. Under de senaste åren har säsongen börjat cirka 2-3 veckor tidigare i Jönköping än i Nässjö (figur 4). I Jönköping har säsongen de senaste åren börjat redan i februari.

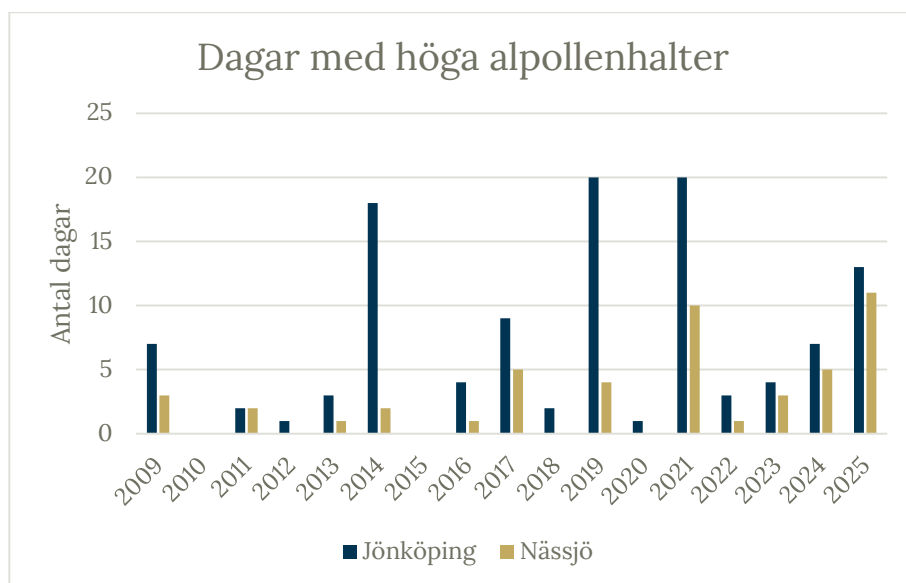
Figur 4. Alpollenssäsongens start vid mätstationerna i Jönköping och Nässjö.

Även halterna av alpollen är högre i Jönköping än i Nässjö (figur 5).

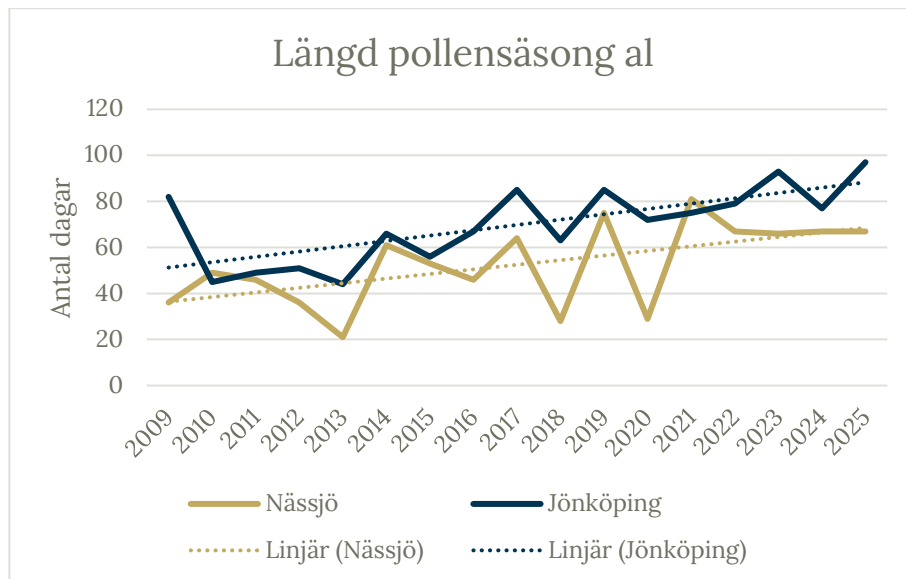
Figur 5. Totala halten av pollen per år för alpollen i Jönköping och Nässjö.

De år som visar en högre totalhalt av pollen sammanfaller med år med längre säsong. Det råder en stor variation mellan åren. Vissa år är det flera dagar med höga pollenhalter medan det andra år är det få eller till och med inga dagar med höga halter (figur 6). Varken i Nässjö eller Jönköping har det uppmätts dagar med mycket höga alpollenhalter.

Figur 6. Grafen visar antal dagar med höga halter i Jönköping och Nässjö under åren 2009 till 2025.

Liksom för andra pollen finns det en trend av att pollensäsongen för al blir allt längre (figur 7).

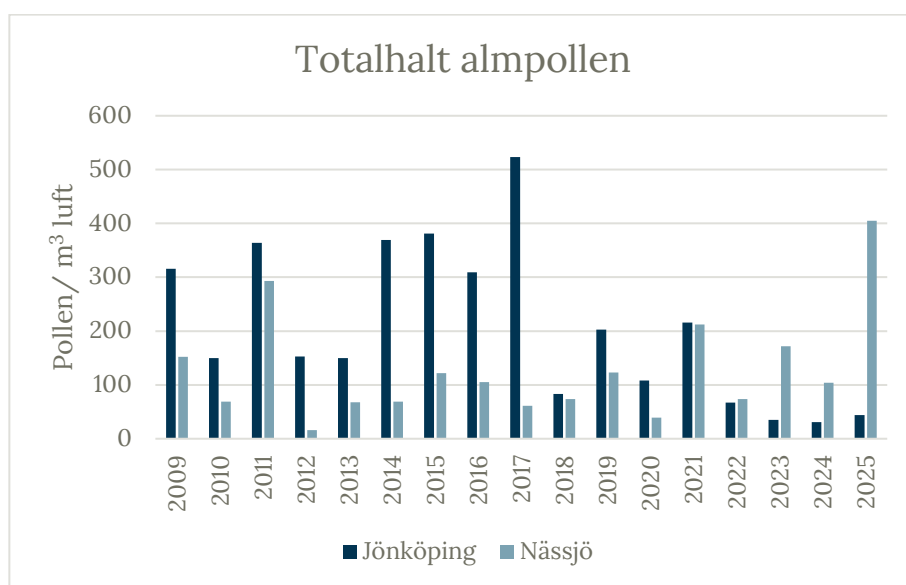

Figur 7. Alpollen-säsongens längd i Jönköping och Nässjö i antal dagar. Den streckade linjen visar trenden.

Alm (*Ulmus*)

I Sverige finns det tre arter av alm: skogsalm, vresalm och lundalm. Normalt blommar almen i södra Sverige under april till maj. Många

björkpollenallergiker reagerar också på alm. Liksom för de andra pollensorterna är det en stor variation mellan åren i mängd pollen. De senaste åren har halterna, särskilt i Jönköping, varit lägre än tidigare (figur 8). En förklaring skulle kunna vara ett minskat bestånd av alm på grund av almsjukan.

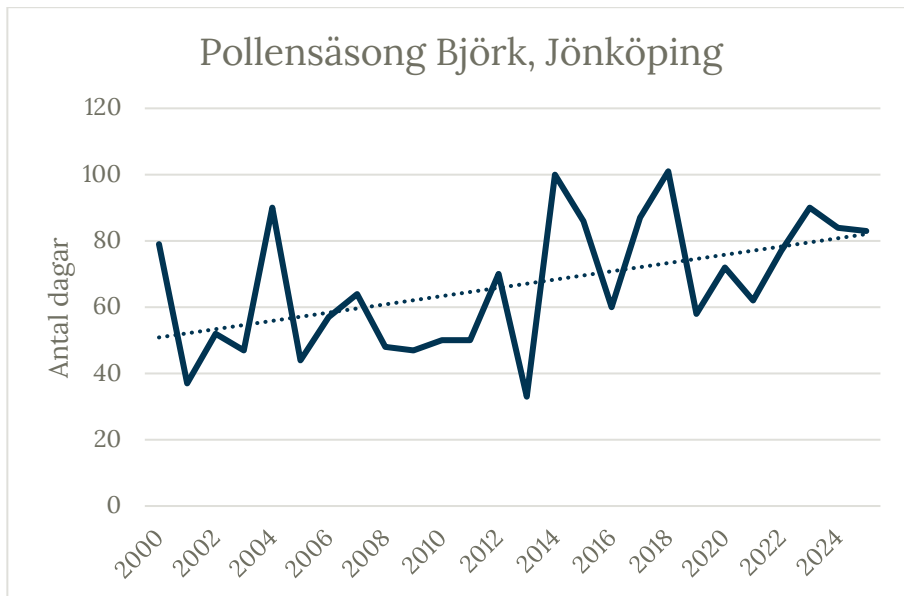

Figur 8. Den uppmätta mängden almpollen under åren 2009-2025 i Jönköping och Nässjö.

Björk (*Betula*)

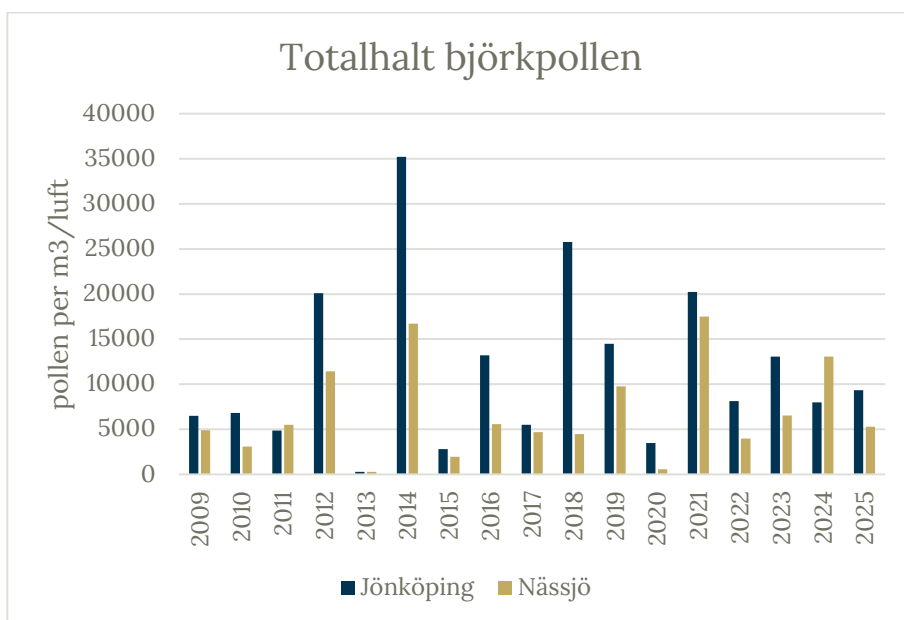
I Sverige finns tre vildväxande arter av björk samt en del underarter och varianter. I södra Sverige blommar björken från mitten av april fram till juni. I norra Europa är björk den vanligaste pollensorten att vara allergisk mot. Det finns en stor variation mellan åren. Dock finns det en tendens att säsongen blir längre i Jönköping (figur 9).

POLLENMÄTNINGAR I JÖNKÖPINGS LÄN

Figur 9. Längd på pollenssäsongen för björk i Jönköping. Den punktade linjen visar trenden.

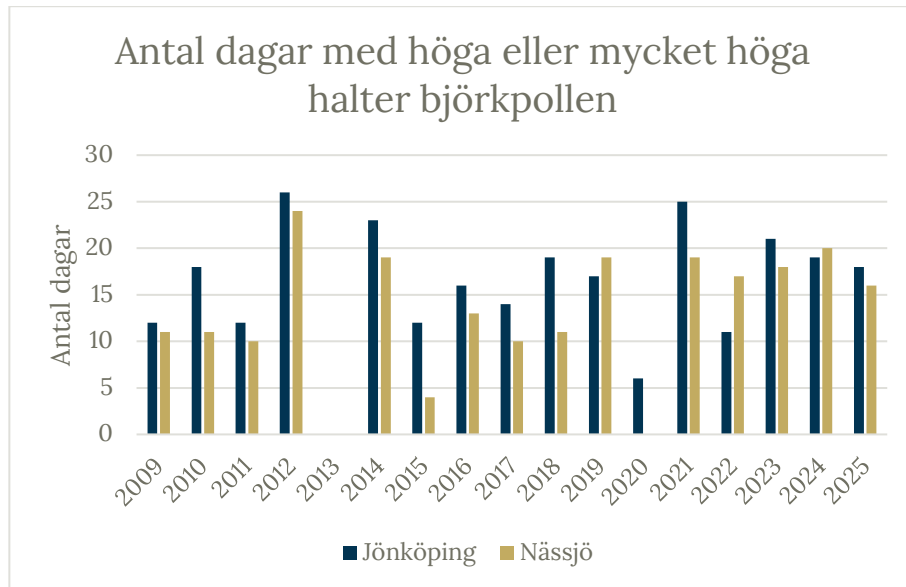
Mängden pollen kan variera stort mellan åren. I länet var det mycket höga halter under åren 2014, 2018 och 2021 (figur 10). Det går dock inte att utläsa någon trend mot en ökad intensitet.

Figur 10. Totalhalt av björkpollen per år i Jönköping och Nässjö.

2014 hade Jönköping 23 dagar med höga eller mycket höga halter björkpollen. Av dessa var det 11 dagar som hade mycket höga halter, medan det i Nässjö var 7 dagar med mycket höga halter. Det finns dock

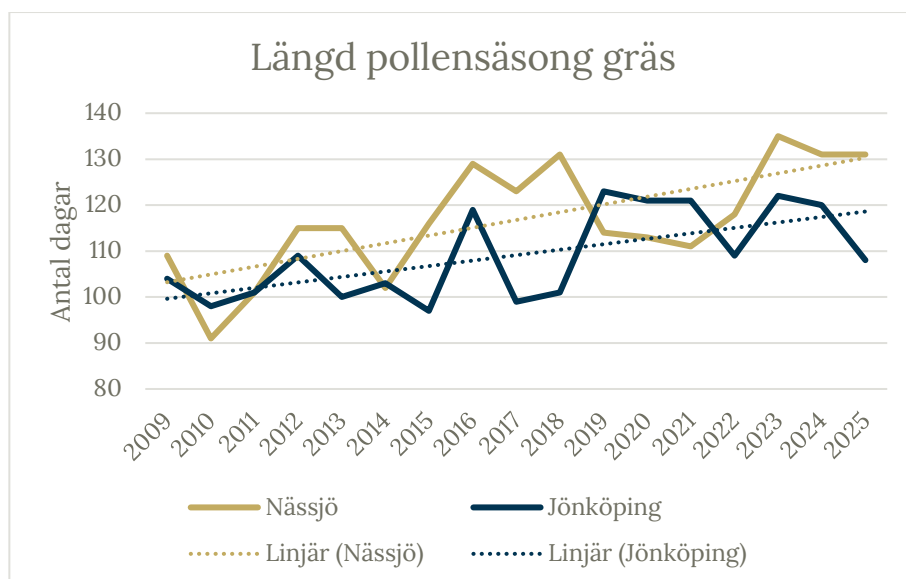
ingen tendens till att dagar med höga halter blir fler.

Figur 11. Antal dagar med höga eller mycket höga halter i Jönköping och Nässjö under åren 2009 till 2025.

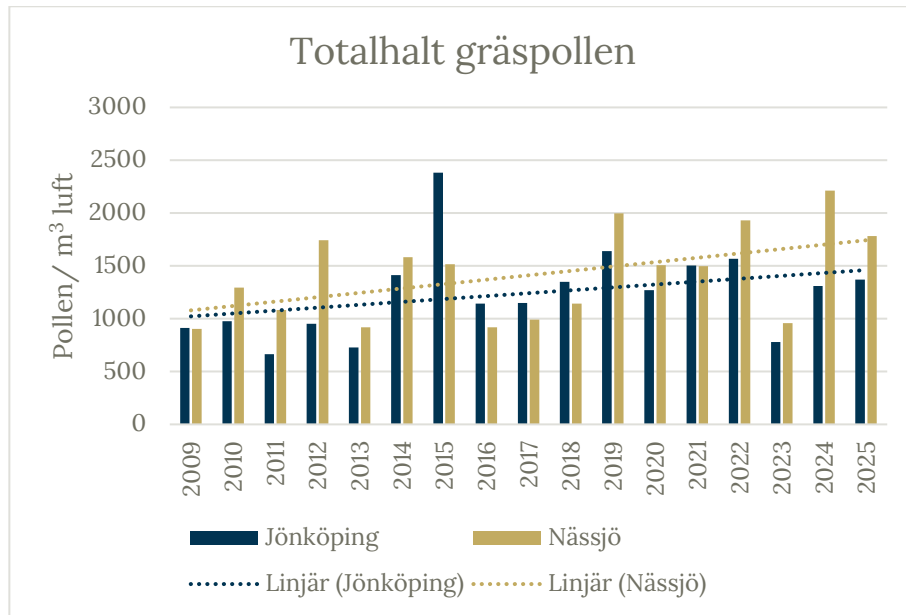
Gräs (*Pocaea*)

I Sverige finns det över 100 vilda gräsarter, cirka 40 av dem är vanligt förekommande. Pollen från olika arter av gräs är mycket lika varandra och alla anses vara allergena. Den mest intensiva blomningen brukar ske under perioden vid midsommar och några veckor framåt. Säsongen brukar vara ganska lång och trenden är ökande (figur 12).

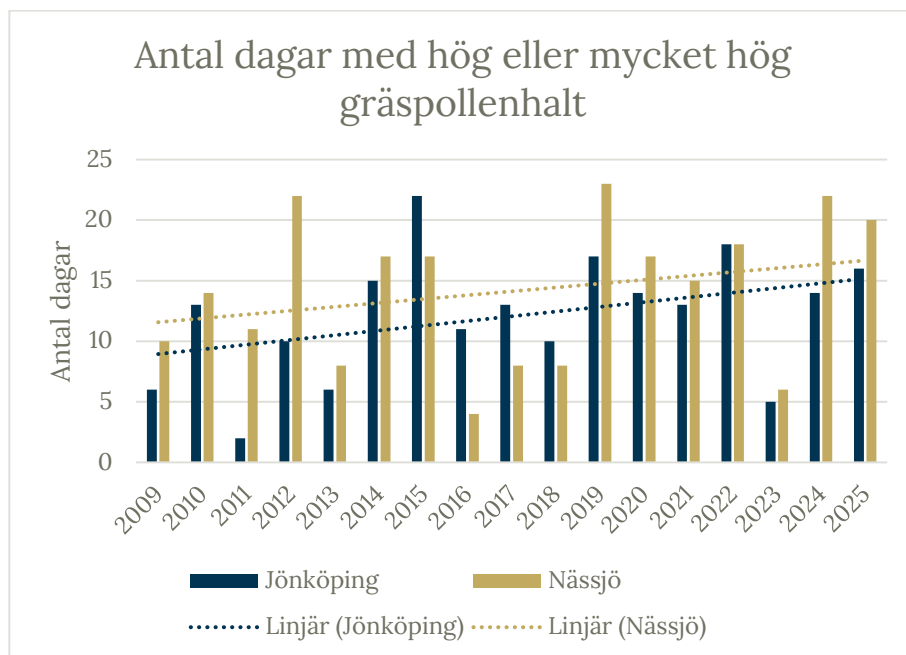
Figur 12. Figuren visar längden, i antal dagar, för pollensäsongen i Jönköping och Nässjö under åren 2009 och 2025.

Förutom att längden på säsongen verkar öka verkar även intensiteten göra det. Figur 13 visar den totala mängden pollen under en säsong.

Figur 13. Figuren visar den totala mängden pollen som har uppmätts under respektive pollensäsong i Jönköping och Nässjö under perioden 2009-2025.

Ett annat sätt att titta på intensiteten är att se på halterna per dag. Figur 14 visar antalet dagar med höga eller mycket höga halter i Jönköping och Nässjö. Det går att utläsa en svagt ökande trend.

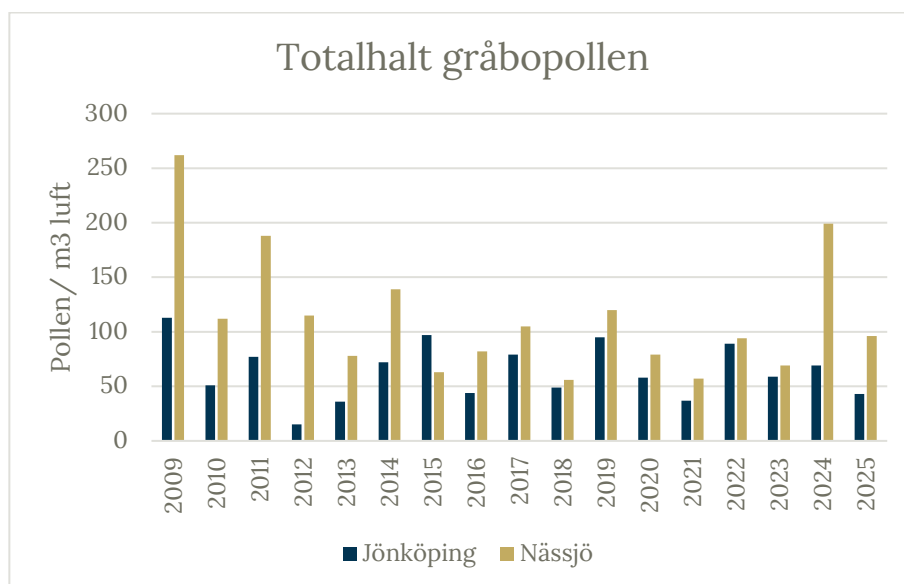

Figur 14. Antalet dagar med höga eller mycket höga halter av gräspollen per år i Jönköping och Nässjö under åren 2009.

Gråbo (*Artemisia*)

Gråbo tillhör malörtssläktet och är ett ogräs som är vanligt förekommande i kulturmarker och vid vägkanter. Gråbo producerar rikligt med pollen och blommor vanligtvis under sommaren, från juli till augusti. Pollen från gråbo är tyngre än gräspollen och sprids oftast inte så långt.

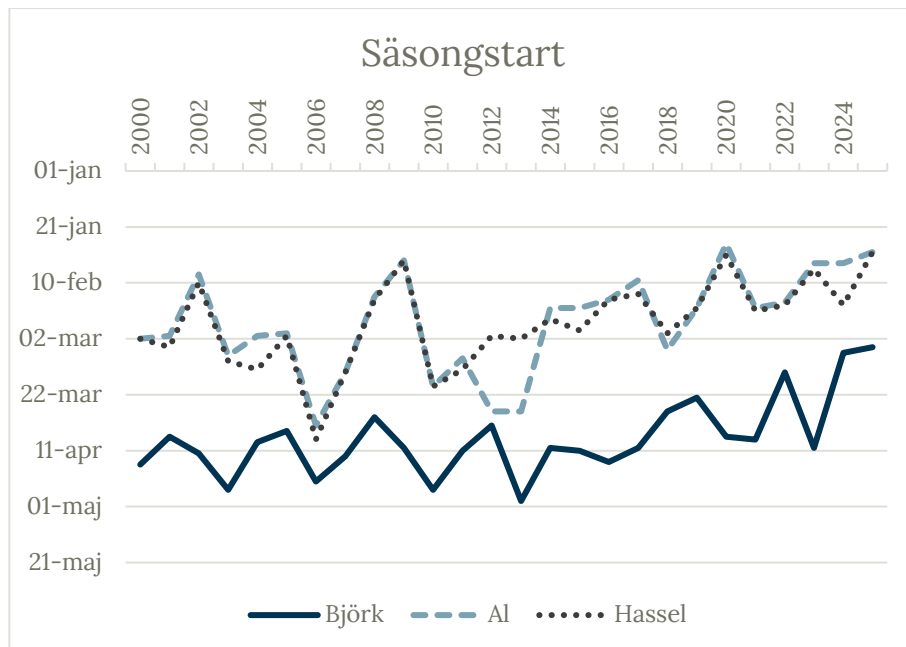
Halterna i Jönköping är lägre än i Nässjö (figur 15). Det finns sannolikt inte mycket gråbo i närheten av fällan i Jönköping.

Figur 15. Totalhalt gråbopollen i Jönköping och Nässjö under åren 2009 till 2025.

Pollen och klimat

Pollensäsongen styrs till stor del av temperatur. Mängden nederbörd har inte lika stor påverkan. Nederbörd kan dock påverka hur mycket pollen som finns i luften. Tidigt blommande arter visar störst variation vid starten av pollensäsong. I figur 16 syns det en tendens till att pollensäsongen för flera tidiga pollensorter börjar tidigare än för 25 år sedan. Mellanårsvariationen är dock hög. Låga temperaturer under tidig vår och sommar visar en tydlig koppling till när pollensäsongen börjar och dess längd. Det vill säga, om det är en kall vinter och vår börjar säsongen senare och är kortare. En mild vinter och varm vår leder till att pollen sprids tidigare och under en längre tid.

Figur 16. Diagrammet visar datum för start av pollensäsongen för björk, al och hassel vid mätstationen i Jönköping.

Flera pollensorter, till exempel björk, al och gräs, uppvisar en trend av ökade pollenhalter under perioden. När mer pollen finns i omlopp riskerar fler personer att utveckla en pollenallergi, och de som redan är allergiska upplever fler besvär.

Referenser

1. Regional miljöhälsorapport 2025, Arbets- och miljömedicin
Region Östergötland, [Regional Miljöhälsorapport 2025 | Arbets-
och miljömedicin](#)
2. Naturhistoriska riksmuseet, Pollenrapporten, [Pollenrapporten |
Naturhistoriska riksmuseet](#)

Länsstyrelsen
Jönköpings län

www.lansstyrelsen.se/jonkoping